

2019-05-02

Diarienummer
KS 2019/0198

Justitiedepartementet
(Dnr Ju2018/04195/L5)

Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (SOU 2018:69)

Regeringskansliet, Justitiedepartementet, har remitterat slutbetänkandet Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (SOU 2018:69). Lunds kommun har möjlighet att yttra sig över betänkandet och får med anledning härav anföra följande.

Utredningen har kommit fram till *följande huvudpunkter*:

- En straffbestämmelse om barnåktenskap bör införas
- En särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv bör införas
- I skyddande syfte bör ett utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands för att ingå åktenskap eller könsstympas införas

Första punkten

Kommunen delar uppfattningen att en tydligare kriminalisering av barnåktenskap är bra och kan verka avhållande på den som överväger att medverka till ett barnåktenskap. Att straffa den som förmår eller tillåter barnet att ingå åktenskap är ett tydligt besked från lagstiftaren om att barnåktenskap inte tolereras.

Andra punkten

Kommunen instämmer i utredningens uppfattning att straffvärdet för brott som begås i hederns namn ska höjas. De enskilda offren för hedersrelaterad brottslighet är hårt drabbade.

Tredje punkten

Som tredje huvudpunkt i utredningen föreslås att ett utreseförbud införs för barn som riskerar att föras utomlands för att ingå åktenskap eller könsstympas. Förslaget utmynnar i en förändring av Lag om vård av unga (LVU).

2019-05-02

Diarienummer
KS 2019/0198

Kommunen anser att grunden i utredningens resonemang om vikten av att kunna förhindra att barn under 18 år hindras från att resa i syfte att ingå barnäktenskap eller utsättas för könsstympning i högsta grad är angeläget och ser till barns bästa.

Det finns redan idag möjligheter i lagstiftningen att förhindra att barn förs utomlands för att ingå barnäktenskap eller könsstympas, vilket tillämpas i de fall där det finns påtaglig risk för barnet. Ett utreseförbud som kopplas till pågående vård enligt LVU kan göra vården säkrare eftersom det inte är ovanligt att barnet återvänder till sin ursprungsfamilj.

Kommunen delar därmed utredningens bedömning att det i de fall ett utreseförbud är aktuellt oftast även finnas förutsättningar för beredande av vård. Dock behöver det tas i beaktande att i de fall barnet är placerat i familjehem kan ett utreseförbud bli försvårande då inga andra resor utanför landet tillsammans med familjehemmet heller kan komma ifråga.

Att införa ett utreseförbud i LVU som inte är kopplat till ett vårdbehov utan där det finns en *risk* att föras utomlands kan komma att bli ett svårt läge för socialtjänsten att agera i. Ett beslut om utreseförbud kopplas till ett straffvärde för de som utövar tvånget eller påtryckningen. Beslutet ska omprövas var sjätte månad. Utredningen menar vidare att det krav som ska ställas på utredningen av ett utreseförbud är lägre än det som gäller vid beredande av vård enligt LVU eftersom risken inte behöver vara påtaglig. En *risk* för bortförande i de angivna syftena kan föreligga om det t.ex. finns vissa konkreta uppgifter som har lämnats av barnet själv eller av dennas familj, släkt eller bekanta. Även sådana uppgifter från det allmänna såsom förskola, skola, hälso- och sjukvård men även från frivilligorganisationer kan läggas till grund för att det finns en risk för att barnet förs utomlands för att ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse eller könsstympas.

Socialtjänsten får här ett uppdrag som inte har koppling till vård men förutsätts utreda huruvida risken för barnäktenskap eller könsstympning finns och kvarstår över tid eftersom beslutet gäller tills vidare. Syftet är barns skydd men utan koppling till vårdbehov finns risk för att åtgärden enbart blir repressiv vilket skiljer sig från socialtjänstens övriga verksamhet då andra tvångsåtgärder har en tydlig koppling till vårdbehov. Ett utredningsuppdrag enligt dessa premisser bedöms bli komplicerat att genomföra.

Beslutet om utreseförbud föreslås ska tas av förvaltningsrätt. Även här ser kommunen att det kan bli svårigheter för socialnämnden att i

2019-05-02

Diarienummer
KS 2019/0198

rätten föra i bevis om *risk* för bortförande då det inte är ovanligt att uppgifterna är vaga och ord står mot ord.

Även i detta sammanhang vill kommunen framföra de synpunkter som kommunen uttalade i yttrandet till socialdepartementet gällande slutbetänkandet Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55), nämligen följande. Våld i nära relationer är en central jämställdhetsfråga. Det är oacceptabelt att hemmet för många kvinnor är den farligaste platsen att vistas i. Kvinnans trygghet och frihet från rädsla ska gå före förövarens frihet. Betänkandet fokuserar i alltför hög grad på åtgärder som resulterar i att offrets rörelsefrihet begränsas när det i själva verket är gärningsmannens rörelsefrihet som ska begränsas. Lagen om kontaktförbud bör skärpas ytterligare samt öka möjligheten för domstolarna att döma personer med risk för återfall till elektronisk fotboja. I särskilt allvarliga fall ska kontaktförbudet kunna gälla en hel kommun, så kallad omvänd kommunarrest. Det innebär att en man som vid upprepade fall brutit mot ett besöksförbud efter att ha varit dömd för kvinnofridsbrott ska förhindras att vistas i ett större område kring kvinnans bostad. Även livvaktsskydd kan behövas i oerhört svåra fall där gärningsmannen är känd och kontinuerligt sprider terror.

För kommunstyrelsen i Lund

Philip Sandberg
Kommunstyrelsens ordförande